

Byggnadsminnesförklaring av Bånggården, fastigheten Alfta kyrkby 6:3, Alfta socken, Ovanåkers kommun

Fråga om byggnadsminnesförklaring av Bånggården har väckts den 30 mars 1990 av länsstyrelsen. Förslag till skyddsföreskrifter har remitterats samma datum.

Fastighetens ägare, har skriftligen godkänt byggnadsminnesförklaring den 29 maj 1990, dock med synpunkterna att skyddsområdet bör inskränkas till att omfatta en mindre del av fastigheten samt att ladugården bör undantas från skyddsföreskrifterna. Som skäl anges att en byggnadsminnesförklaring enligt det remitterade förslaget skulle komma att inskränka möjligheterna att driva ett rationellt jordbruk på gården.

Byggnadsnämnden i Ovanåkers kommun har inte inkommit med yttrande i ärendet inom föreskriven tid. Stadsarkitekten har dock under hand meddelat att nämnden inte har något att erinra mot förslaget till byggnadsminnesförklaring.

Riksanantikvarieämbetet har i yttrande den 5 juni 1990 lämnat förslaget till byggnadsminnesförklaring utan erinran.

Länsstyrelsen konstaterar att den jämkning av skyddsföreskrifterna som föreslås av fastighetens ägare måste anses som skälig och kan godtas med hänsyn till pågående jordbruksdrift. Vidare konstateras att huvudsyftet med byggnadsminnesförklaringen är att bevara de byggnader som kvarstår från gårdens grundläggningsskede. Ladugården, som är av något yngre datum, kan undantas från skyddsföreskrifterna utan att detta syfte motverkas. I och med att ladugården undantas från skyddsföreskrifterna kan även skyddsområdets omfattning minskas i enlighet med fastighetsägarens förslag.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § kulturminneslagen Bånggården, fastigheten Alfta kyrkby 6:3 i Alfta socken, Ovanåkers kommun för byggnadsminne och meddelar enligt 2 § samma lag skyddsföreskrifter enligt bilaga 1.

1990-06-18

221-3634-90

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar för byggnadens underhåll. Även läns museet kan rådfrågas.

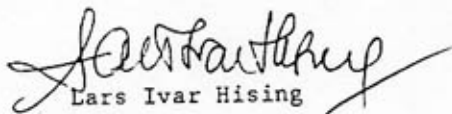
Om särskilda skäl finns får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § kulturminneslagen lämna tillstånd till ändring av byggnadsminne.

Enligt 3 kap 21 § kulturminneslagen gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

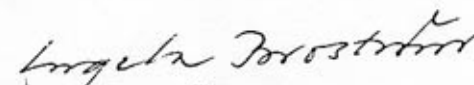
Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten. Hur man överklagar framgår av bilaga 2.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Lars Ivar Hising jämte ledamöterna Marianne Ahlqvist, Jens Alvarsson, Willy Eriksson, Thomas Juhlin, Sven Eric Lundahl, Wallentin Lundmark, Kjell Nilsson, Curt Nygren, Svante Pettersson, Sture Sandberg, Håkan Stjernlöf, Birgit Wallström samt Stig Zettlin.

I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Johny Rangrost, länsassessor Helen Åleskog, t f länsarkitekt Magnus Blom samt antikvarie Ingela Broström, föredragande.

Lars Ivar Hising

Ingela Broström

Kopia till

- ✓ Riksantikvarieämbetet, delgivn
- Byggnadsnämnden i Ovanåkers kommun
- Kulturnämnden i Ovanåkers kommun
- Länsmuseet
- Hälsinglands museum
- Inskrivningsmyndigheten vid Bollnäs tingsrätt
- Överlantmätarmyndigheten
- Planenheten

BÅNGAGÅRDEN

Alfta kyrkby 6:3

Alfta socken, Ovanåkers kommun

Bångagården tillkom år 1830 genom klyvning av hemmanet Alfta kyrkby nr 6. Gården förlades till utkanten av byns marker, på gränsen till grannbyn Runemo. På platsen fanns tidigare ett soldattorp vars ägare hetat Bång, ett namn som kom att föras vidare även till den nya gården.

Från gårdens äldsta tid härrör två bostadshus, båda byggda i timmer på stengrund och försedda med tegeltak. Vinterstugan (1), en parstuga i två våningar med locklistpanelade fasader, fungerade fram till 1870-talet som mangårdsbyggnad. Sommarstugan (2), som är en enkelstuga i en och en halv våning förefaller ha fungerat som undantag. Den är i söder sammanbyggt med stallen till en långa med opanelade fasader.

De båda bostadshusen är försedda med rikt snidade och målade brokvislar av empiretyp. Vinterstugans brokvisl är tillverkad år 1845 av snickaren Per Persson i Älvkarlhed, troligen som ett led i en större upprustning inför ett bröllop. Sommarstugans brokvisl tillkom 1853.

Invändigt är vinterstugan delvis moderniserad omkring år 1950. Av äldre interiörer återstår framför allt den s k vinterstugan i byggnadens östra del. Detta rum är helt panelklätt med slät bröstpanel och räfflade pilastrar i blått mot vita väggfält. Sommarstugans inredning är intakt bevarad. Bottenvåningens stuga och kammare är inredda på samma sätt som vinterstugan, med den skillnaden att inga invändiga måleriarbeten utförts. Vindsvåningen är i huvudsak oinredd.

Till gårdens äldsta bebyggelse hör även ett härbre (3) samt en bryggstuga (4), byggd över en välvd stenkällare. Bryggstugan är av ålderdomlig typ med tvåcellig plan och byggnadsdetaljer av 1700-talstyp. Det troliga är att den tidigare tillhört soldattorpet. Både härbret och bryggstugan är knuttimrade och rödfärgade. Bryggstugan har tegeltak medan härbrets tak är täckt med pannplåt.

År 1877 uppfördes en ny mangårdsbyggnad (5) i en och en halv våning med vid gårdsplanens södra sida. Den byggdes i stolpverk med fyllning av nöthärsamerat lerbruk; en ovanlig byggnadsteknik i dessa trakter. Byggnaden har genomgått en omfattande modernisering under 1970-talet.

Till fastigheten hör även en ladugård (6), troligen uppförd under 1800-talets senare hälft, två kornlador (7,8) och en vedbod (9). Vedboden är byggd i regelverk med slät panel medan övriga byggnader är knuttimrade.

Skyddsföreskrifter

Skyddsområdet omfattar del av fastigheten Alfta kyrkby 6:3 enligt karta.

Skyddsföreskrifterna omfattar vinterstugan, sommarstugan med stall, bryggstugan och härbret.

- 1) Byggnaderna får inte utan länsstyrelsens tillstånd rivas, flyttas, byggas om eller på annat sätt förändras till sin exteriör.
- 2) I byggnaderna får ursprunglig rumsindelning inte ändras utan länsstyrelsens tillstånd.
- 3) Äldre fast inredning i byggnaderna får ej förändras eller borttagas. För förändring av äldre yt-skikt genom målning etc krävs länsstyrelsens tillstånd.
- 4) Byggnaderna skall i samråd med länsstyrelsen underhållas så att de inte förfaller. Vård och underhållsarbeten skall utföras med sådana material och metoder att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
- 5) Skyddsområdet skall hållas i sådant skick att miljöns karaktär inte förvanskas. Inom skyddsområdet får ytterligare byggnader inte uppföras utan länsstyrelsens tillstånd.

